

Prohlášení ke znovuvystavění věží na bývalé radnici na Malé Straně v Praze

Na konferenci ke stavebně-historickým průzkumům v Litomyšli ve dnech 5.–8. 6. 2007 proběhla diskuse nad dostavbou věží na Malostranské radnici. Diskuse, z níž vzešel níže uvedený dokument, vznikla z potřeby vyjádřit se k zamýšlené obnově věží, která nebyla částí odborné veřejnosti vnímána tak „idylicky“ a bezproblémově, jak by se na první pohled mohlo zdát. Záměrem této diskuse bylo na základě systematického rozboru vyhodnotit a zveřejnit argumenty pro a proti.

Úvodní slovo přednesli nad vystavenou dokumentací zpracovatelé stavebně-historického průzkumu Miroslav a Eliška Noví a Michal Panáček. Poté následovala moderovaná diskuse (vedl ji František Václavík), která si kladla za cíl postihnout legitimitu i rizika každého zásadního dotvoření zaniklého historického stavu. Zobecněné problémové okruhy byly poté aplikovány na případ Malostranské radnice. Dokument má pracovní charakter, úměrný operativnosti a podmínkám svého vzniku.

Vzniklé prohlášení, podepsané třiceti třemi účastníky konference, nevyjadřuje ani apriori odmítavý, ani optimistický postoj, snahou bylo co nejpodrobněji se k problému vyjádřit a doložit toto vyjádření konkrétními fakty a argumenty. Pokud odhlédneme od potíží s detailní podobou samotných věží, jeví se jako významný problém dopadu a precedentu, který by taková akce měla. Není jisté, kam by se takový trend mohl zvrhnout v jiných případech, u nichž by nebyla možnost či vůle zainteresovat špičkové specialisty, popřípadě projektanty a statiky.

Zásadní je pak také otázka, k čemu má památková péče upínat svou pozornost a kam investovat omezené množství svých sil – zda k restituci zaniklého stavu, tedy vlastně na novostavbu, nebo k důsledné ochraně a výzkumu skutečné historické materie. Podle sdělení zpracovatelů průzkumu byly v dolních podlažích Malostranské radnice při nyní probíhající obnově odstraňovány ucelené klasicistní části dispozice...

Za Radu Sdružení pro SHP zpracoval M. Rykl

Prohlášení:

1. Dodržování platných předpisů a mezinárodních závazků

– Z hlediska článku 4 Benátské charty není dodržen požadavek zachování a odhalování estetických a historických hodnot památky, který se zakládá

na respektování staré podstaty a autentických dokumentů. Jde tedy o hypotézu, neboť zaniklé věže jsou zachyceny v ikonografických pramenech způsobem, který bezpečně nedokládá jejich skutečné rozměry a proporce, natožpak detailní řešení včetně barevnosti. Tyto prameny mohou sloužit k pořízení například kresebné rekonstrukce či modelu, ale nejsou dostatečné k fyzické rekonstrukci věží, která by tak nebyla v souladu s požadavkem zhodnocování výtvarných a dokumentárních funkcí nemovitě kulturní památky, jak stanoví § 3 odst. 1 a) nařízení vlády č. 66/1971 Sb., o památkové rezervaci v hlavním městě Praze.

– Nebyly dodrženy ani standardní postupy dané platnou právní úpravou (před zpracováním projektu věží nebyla podána žádost o závazné stanovisko, jak stanoví § 14 odst. 1 zákona o státní památkové péči).

2. Dostatečná dokumentace (informace, které jsou nutné pro věrohodnou rekonstrukci – pláňová, fotografická dokumentace, barevnost fasád atd.)

– Není dochována dokumentace, která by umožnila věrohodnou rekonstrukci.

3. Oprávněnost případu (potřeba rekonstrukce z důvodu katastrofy, havárie, válečných škod)

– Není to oprávněný případ.

4. Společenská poptávka – veřejný zájem

– Veřejný zájem není deklarován.

5. Jedná se o hrubou památkovou závadu?

– Stávající stav není památkovou závadou, podoba domu se naopak již dávno stala součástí kolektivní paměti a je mimo jiné fixována Langweilovým modelem Prahy.

6. Míra ovlivnění podoby stavby mladšími slohovými úpravami po zániku části, která má být rekonstruována

– Došlo k významné objemové změně stavby (odbourání severního křídla radnice).

– Změny na hlavním průčelí nejsou zásadní.

– Poznání těchto zásahů není dostatečné.

7. Funkční potřeba obnovy zaniklých kapacit užitného objemu

– Není deklarován požadavek.

8. Kritérium zajištění kvalitního návrhu a realizace (projekt, řemesla)

– Nebyl posouzen samotný záměr a stanoveny pokyny k provedení projektové dokumentace, i přes garanci kvality projektu nelze garantovat kvalitu realizace.

9. Rekonstruovaná část památky nesmí poškozovat hmotnou substanci stávající stavby

– Zásahy při vložení nových konstrukcí nezpůsobí zásadní poškození uchované hmotné substance.

– Dojde k odstranění konstrukcí vložených po ubourání věží v roce 1826.

10. Vztah k urbanistickému prostředí – hodnocení stávajícího stavu, hodnocení vývoje, hodnocení vlivu při změně

– V předmětné frontě náměstí došlo k výstavbě nové lokální dominanty (budova spořitelny).

– V tomto území došlo ke značnému urbanistickému vývoji a proměně slohové podoby jednotlivých staveb (průčelí atd.).

– Nejedná se o území, které by vyžadovalo další lokální akcentování (zvonice u sv. Mikuláše, věž u sv. Tomáše atd.).

– Při dostavbě dojde k lokálně zásadní změně pražského panoramatu při pohledu z teras pod Pražským hradem (exempla trahunt).

11. „Kritérium času“

– Kvůli časové odlehlosti neexistují relevantní podklady pro nehypotetickou rekonstrukci podoby (Benátská charta).

– Dům ve stávající podobě se již stal součástí kolektivní paměti.

– Doba existence věžových nástavby (v navrhované podobě) je kratší než doba trvání jiné podoby řešení průčelí nad korunou římsou.

– V případě realizace věží by došlo k setkání struktury, které se v přirozeném vývoji nikdy neseťkaly (například zvonice kostela sv. Mikuláše byla dostavěna po snesení střechy střední věže radnice).

12. Etický aspekt při financování z veřejných rozpočtů

– Vzhledem k celkově špatnému stavu památkového fondu ČR jde o společensky podstatný aspekt.

13. Exempla trahunt – hodnocení precedentu akce a zhodnocení jeho vlivu v rámci pravidel správního řádu

– Velký dopad při hodnocení dalších takových záležitostí správními úřady (dle současné platné legislativy jsou správní orgány povinny v obdobných případech rozhodovat shodně).

– Psychologický účinek (vnímání metod památkové péče a rozvolnění regulačních mantinelů v územích se zvýšenou ochranou).

– Výsledný etický problém.